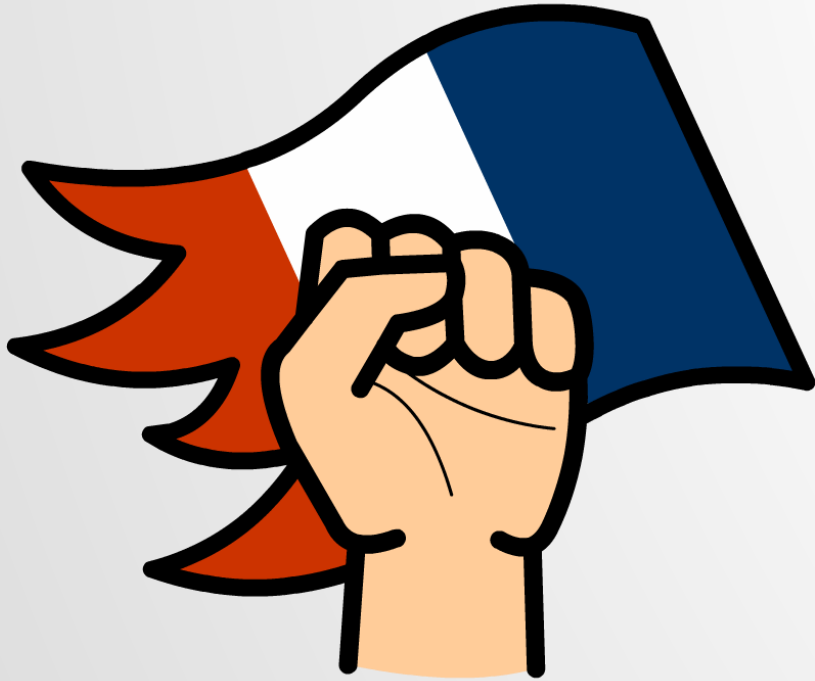

VAPPAUS, VELJEYS
JA TASA-ARVO

MODERNIN YHTEISKUNNAN KOLME PERUSPILARIA

- Ranskan vallankumouksen 1789
iskulause: "Vapaus, veljeys, tasa-arvo"

IHANTEET

KÄYTÄNTÖ

Demokratia Hyvinvointivaltio Oikeusvaltio

VAPAAUS

- **Negatiivinen** vapaus: vapautta **jostakin**
  - Ei esteitä, kieltoja, rajoituksia
  - Esim. ei rajoitteita sukupuolen tai ihonvärin mukaan
- **Positiivinen** vapaus: vapautta **johonkin**, mahdollisuus toteuttaa toiveita
  - Esim. koulutus, sosiaalitet, hissit ja luiskat liikuntarajotteisille

Isaiah Berlin (1909–1997)

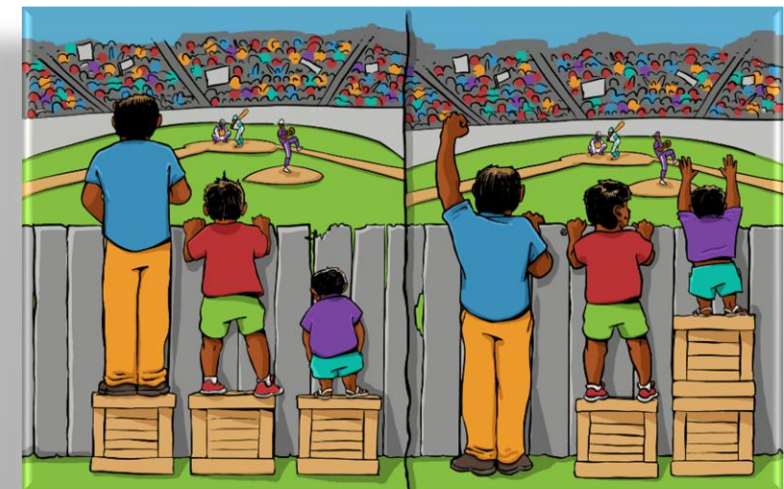
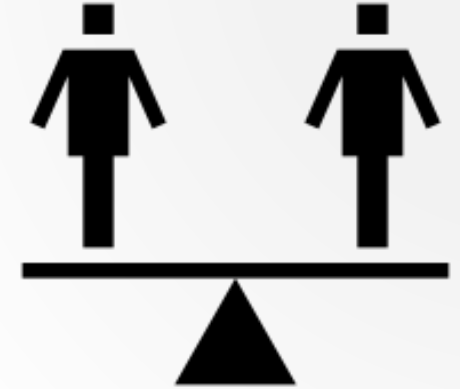
VELJEYS

- Hyvää tahtoa, yhteenkuuluvuutta ja yhteisen vastuun kantamista
- = **solidaarisuus**

TASA-ARVO

- Jokainen kansalainen on yhteiskunnassa tasavertainen
- **Lähtökohtien** tasa-arvo: kaikille samat lähtökohdat ja mahdollisuudet
  - Esim. ilmainen koulutus ja perusterveydenhoito
- **Lopputulosten** tasa-arvo: apua tarvitsevia tuetaan muita enemmän
  - Esim. tukiopetus, tulonsiirrot, sukupuolikiintiöt
  - Onko reilua vai johtaako tasapäistymiseen?

OIKEUDENMUKAISUUS

OIKEUDENMUKAISUUS

- **Muodollinen oikeudenmukaisuus:**
Samanlaisissa tapauksissa on meneteltävä samalla tavoin,
erilaisissa eri tavoin.
- Esim. palkkaus, oikeudenkäynti...

MITEN JAETAAN?

- Tasan?
- Ansioiden mukaan?
- Tarpeiden mukaan?

JOHN RAWLS: TIETÄMÄTTÖMYYDEN VERHO

- Ajatuskoe, jossa yhteiskunnallisen valinnan tekijä ei tiedä asemaansa, varallisuutta, koulutusta, ikää tai edes halujaan.
- Rationaalinen valitsija pyrkii siis maksimoimaan kaikkien edun (→ oikeudenmukaisuus)
  - Verhon takana kaikki hyväksyvät seuraavat periaatteet:
    - Vapaus: mahdollisimman laaja yhtäläisten vapauksien ja oikeuksien takaaminen kaikille
    - Ero: erot yhteiskunnallisten etujen jakautumisessa ovat sallittuja vain jos ne koituvat myös huono-osaisimpien parhaaksi
    - Yhtäläiset mahdollisuudet: kaikilla tulee olla yhtäläinen mahdollisuus hakea yhteiskunnan virkoihin tai asemiin.

TASA-ARVOA VAI KOKONAISETUA?

99 €

$3 \times 99 \text{ €} = 297 \text{ €}$

$2 \times 149 \text{ €} + 0 \text{ €} = 298 \text{ €}$

149 €

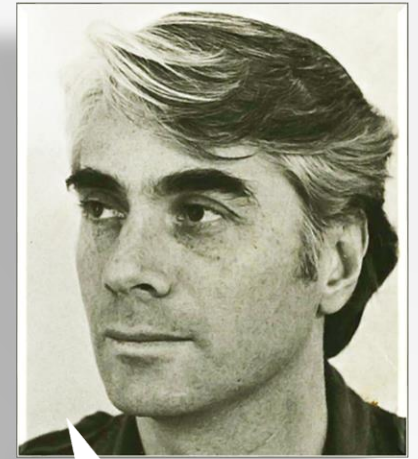
Osta kaksi, saat vanhan GameBoyn kaupan päälle!

Lahjabudjetti
300 €

ROBERT NOZICK: LIBERTARISMI

- Libertarismi: tavoitteena äärimmäinen yksilönvapaus, johon yhteiskunnan tulee puuttua mahdollisimman vähän.
  - Nozick hyväksyy vapausperiaatteen muttei eroperiaatetta.
  - Esimerkiksi varallisuuden uudelleenjako tulonsiirroilla on epäoikeudenmukaista.

Yöpartijavaltio
suojelee
kansalaistensa
turvallisuutta ja
omistusoikeutta –
ei muuta.